

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2030, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Bolgarija v objemu revizionizma

Članek je napisal za »Slovenec« bolgarski časnikar, ki se je z vladnim predsednikom Mušanovom udeležil obiska v Ankar. V članku prevladujejo osebnosti in vidiki, ki jih kot informacijo neizpremenjene nudimo našim čitateljem.

(Op. ur.)

Vedeli smo, da pripravljajo Turčija bolgarski delegaciji izredno slovesen sprejem. Toda tako odlične pozornosti se vendar nismo mogli nadejati. Kjerkoli se je pojavil ministrski predsednik Mušanov in z njim potujoča delegacija, povsod je bil navdušen sprejet in pozdravljen od uradnih funkcionarjev. Nad vse pa je bil prisrčen sprejem v Ankari, kjer so se vse dni od jutra do noči vršili številni banketi, čajanke in razni odlični sprejemi. Sam Ghazi Kemal paša, ki še nikoli ni prisostvoval sprejemu delegacije v Cifliku Marmara, je 4. decembra popoldne prebil dve uri v živahnem pogovoru z Mušanovom, s tajnikom zemljedelske zveze Dimovom in drugimi člani delegacije. Posebno živo se je zanimal za cilje in program zemljedelskega pokreta. Sprejemni banket se je vršil v eni najlepših dvoran, ki jih premore Ankara. Vsi prostori so pravilno razkošno opremljeni, jedilni servis za 300 oseb iz zlata je bil prvič v republiki uporabljen. Sredi mize je bila postavljena ogromna čokoladna torta, prikazujoč visoko drevo s tremi vejami, iz katerih že poganja novo zeleno brstje. Simbol treh plemen došlih iz daljne Azije, treh plemen Turkov, Bolgarov in Grkov, ki so še do pred kratkim živeli v medsebojni borbi in neslogi, ki pa sedaj iščejo složno skupnih političnih ciljev.

Izreden sprejem Bolgarov je imel izreden pomen, kakor ga označuje omenjeni simbol. Abdul Hamid, vsemogoči sultan, strah in trepet svojim podložnim, pregledal si umrl! Doživel si združitev balkanskih narodov, ki so omajali stebre nekdanje tako močnemu otomanskemu imperiju in se v borbi za krščenstvo osvobodili stoletnega jarma. Toda kaj bi rekel danes, ko bi videl za stopnike nekdanje podložne »rajce«, ki z vojaškimi častmi prihajajo kot gosti nove turške republike in njenega predsednika Kemal paše. Kaj bi rekel Abdul Hamid, ko bi čul Kemalovo vabilo, naj poseti bolgarske kraljevske dvojice turško prestolice... Abdul Hamidov grob je še viden. Še ni prerasel s travo, kakor tudi ne grobovi deset tisočev slovanskih junakov, ki so v osvobodilnih bojih padli za vero ter svobodo balkanskih narodov. Kaka ironija leži včasih v politiki!

Bolgarska oficialna politika se torej obrača proč od narodov in držav, s katerimi je bila ramo ob ramo osvobodilne boje in ki so ji sorodni po jeziku in veri. Zakaj tako, ne bom tukaj preiskoval.

Preidimo govore in običajne diplomatske fraze ter ugotovimo uspeh ali neuspeh Mušanovega poseta v Turčijo. Na vsak način je dosežen popoln sporazum o prijateljstvu in arbitraži s turško republiko. Tefik Rudži bej, turški zunanji minister, je dobil od predsednika republike nalog, da uredi vsa sporna vprašanja glede izseljenkega vprašanja in odškodnine bolgarskim izseljenkam iz Trakije. V to svrhu bo ustanovljena takoj posebna mešana komisija. Razven tega so v osnovi določeni pogoji za čimprejšnjo trgovinsko pogodbo med obema državama. Turški državniki so ves čas nastopali tudi kot posredniki med Bolgarijo in Grčijo in z veliko vnebo gladili pot, po kateri naj pride do prijateljskega pakta tudi med Bolgarijo in Grčijo. Trozveza med temi tremi državami trenutno še ni sklenjena, a se bo izvedla tudi formalno takoj, ko bo mogoče urediti še neka sporna vprašanja med Grčijo in Bolgarijo.

Spisna se je pričakovala, da bo bolgarska delegacija stopila v zvezo tudi s sovjetskimi odposlanci, kar se pa ni zgodilo. Iz raznih razgovorov je bilo mogoče razbrati, da v tem pogledu Turki ne bi hoteli igrati iste posredovalne vloge, kakor pa v stvarjanju pakta z Grčijo. Turki so namreč poudarjali, da jih sicer vežejo zelo pristrane in najboljše zveze s Sovjeti, da pa je njihova nova država sad turškega nacionalizma, ki ne dopušča v svojih mejah nikakega internacionalnega komunističnega pokreta. Razgovori med Sovjeti in Bolgarijo so bili od obeh strani laisrani in zaželeni, toda iz taktičnih razlogov za boljše čase odgojeni. Edini, ki je stopil v stik s sovjetskimi poslanikom Suričem je bil urednik dnevnika »Utro« Tanev, toda oficialni bolgarski zastopniki s sovjetskimi poslanikom niso imeli razgovorov.

Vergil Dimov se je v pogovoru z zunanjim ministrom Ruždi bejem tudi zanimal, zakaj turški zemljedelniki niso stopili v agrarno mednarodno internacionalo. Ruždi bej je odgovoril, da nekatere zemljedelske stranke niso bile na vladi, druge pa da goje preveč mednarodne ideale, med tem ko so Turki nacionalisti. Tudi bolgarski zemljedelniki sodelujejo, kakor znano, jako mednarodno usmerjeni. Sedanja agrarna konferenca v Sofiji bo pokazala, če ni tudi pri njih prišel prevladovati nacionalistični motiv, kakor je to slučaj pri turških agrarcih in še marsikje drugod.

Mušanovov obisk v Ankari znači, da je stopila Bolgarija iz svoje dosedanje rezerviranosti, ter da bo skušala v zvezi z Turčijo in Grčijo kot eni politični enoti v mednarodnem svetu uveljaviti svoje revizionistične težnje. Pri tem se bo seveda njena politika naslanjala na one države, ki imajo tudi revizionizem v svojem programu. To sta v Evropi predvsem Italija in Nemčija. Opredelila se

Francija je spravljiva Mednarodni položaj Nemčije ugoden — Pogajanja v Baslu

Pariz, 11. dec. V tukajšnjih političnih krogih pazno sledijo razpravam posvetovalnega odbora Banke za mednarodna izplačila v Baslu. Francija je odposlala v Basel svoje najboljše finančne strokovnjake, kakor Ch. Rista, nekdanjega podguvernerja Francoske banke, ki ga spremlja še več drugih finančnih izvedencev. Ni v kompetenci posvetovalnega odbora, da izreče končno besedo o reparacijah, kajti njegov namen je, da samo prouči plačilno zmožnost Nemčije; ta odločitev bo padla šele na mednarodni konferenci po reparacijah prizadetih vlad, ki se bo vršila po zaključku dela posvetovalnega odbora. Kljub temu je jasno, da bo mnenje, ki ga bo izrekel posvetovalni odbor, izredne važnosti za nadaljnji razvoj francosko nemških odnosov, ker bo Francija moralno prisiljena upoštevati zaključke posvetovalnega odbora samega in se ne bo lahko izognila pritisku drugih držav. Če bi prišel preiskovalni odbor da zaključka, da Nemčija v resnici ne more plačati reparacij ne v tem trenutku in tudi ne v bodoče, bi bila Francija prisiljena vsaj deloma upoštevati njegovo mnenje in pristati na moratorij, in tudi na znižanje reparacij. Zato je umevno zakaj se je že za predsednika preiskovalnega odbora vršil tako hud boj med Francijo na eni strani, Anglijo in Nemčijo na drugi. Končno je bil po nekakem kompromisu izvoljen za predsednika Italijan Beneduce. V odboru so zastopane Francija, Nemčija, Belgija, Združene države, Anglija, Italija in Japonska. Kooptirani pa so bili še predstavniki Švice, Švedske, Holandske in za Jugoslavijo bivši finančni minister Gjurić.

Splošno računajo, da bo delo posvetovalnega odbora trajalo najmanj do novega leta. Njegova naloga, ugotoviti dejansko finančni in gospodarski položaj Nemčije, ni lahka. Umevno je, da skušajo Nemci prikazati svoje gospodarstvo v čimbolj črni luči. Resnice je toliko težje ugotoviti, ker ne bo mogel n. pr. odbor nikdar točno dognati, koliko znašajo nemški dolgovi v inozemstvu in kako velike so svote nemškega kapitala, ki je bil investiran v inozemstvu ali pa so ga v zadnjem času nemški kapitalisti spravili na varno v tuje države. Banke pač ne morejo staviti svojih računov na razpolago javnosti. Tako je v zadnjem času šlo mnogo denarja iz Nemčije v Švico in Združene države.

Te dni je v teku živahna razprava o nemški trgovinski bilanci, ki izkazuje za čas zadnjih šestih mesecev 2100 milijonov prebitka, medtem ko so bilance večine drugih evropskih držav hudo pasivne. Nemški delegat se trudi, da bi ostale odbornike prepričal, da je ta aktivnost samo trenutna in da bo nemški izvoz posebno radi novih angleških carin v kratkem močno nazadoval. Okoliške države, posebno Švica, ki jo nemški izvoz vedno bolj ogroža, delajo na to, da bi Francija in druge nemške upnice znižale čimbolj vojno odškodnino, da bi tako Nemčija ne bila več prisiljena forsirati svojega izvoza; z izkupičkom tega namreč plačuje reparacije.

Tukaj prevladuje mnenje, da je danes diplomatski položaj Nemčije dokaj ugoden. Nemčija lahko po pravici goji upanje, da se bo vprašanje reparacij in tudi kratkoročnih kreditov rešilo zanj ugodno. Ze dvig nemških papirjev na inozemskih borzah je pokazal, da je Brüningov odločen nastop proti Hitlerju prijetno presenetil svet. Nič manjši učinek ni imela Hooverova poslanica na ameriški kongres, v kateri se je predsednik Združenih držav odločno zavzel za pomoč Nemčiji. Hoover je obljubil, da bo Amerika z vsemi svojimi silami delala na to, da se Nemčija obvaruje pred gospodarskim polumom, ker obstoji nevarnost, da bi gospodarska katastrofa v Nemčiji zajela tudi bližnje države. Končno pa je tudi francoska vlada, še preden je bil objavljen Brüningov govor, zavzela dokaj spravljivo stališče glede reparacij.

Francija stoji na stališču, da je mogoče izpremeniti Youngov načrt pod pogojem, da se temu primerno znižajo tudi medzavezniški dolgovi, to se pravi, pod pogojem, da tudi Amerika zniža svoje vojne terjatve napram Franciji in drugim evropskim državam. Nemčija je izpolnila predpise Youngov

govora načrta s tem, da je prosila za sklicanje posvetovalnega odbora Banke za mednarodna izplačila.

Sprito svetovne krize je francoska vlada mnenja, da ni Nemčija v tem trenutku v resnici zmožna plačati reparacij; zato Francija uvideva potrebo, da prisloži na pomoč Nemčiji, in sicer v smislu washingtonskega komunikeja. Glede razprav posvetovalnega odbora v Baslu si francoska vlada pridržuje popolno svobodo, ker je Nemčija vloga na Banko za mednarodna izplačila izročila neposredno banki in ni Francija nanjo pristala. Francoska vlada proučuje potrebo, da bi se sedanji moratorij reparacij glede na težak gospodarski položaj v Nemčiji podaljšal. Francija sicer še nadalje vztraja, da se reparacije ne ertajo, temveč samo odložijo; toda gotovo pomeni že pristane na nov moratorij veliko koncesijo Nemčiji. Francoska vlada priznava, da ni Nemčija danes v stanu plačevati reparacij, toda s tem ni nikakor rečeno, da ne bo tega mogla storiti v bodoče. Saj tudi preiskovalni odbor ne more izreči končnega mnenja, da ni Nemčija ne bila nikdar več v stanju plačevati reparacij. Baselski odbor more edino proučiti trenutni finančni in gospodarski položaj. Zato je potrebno, da se prouči plačilna zmožnost Nemčije pozneje, in sicer na mednarodni konferenci. Glede vprašanja, ali naj se da prednost reparacijam, ali kratkoročnemu kreditu, meni francoska vlada, da to vprašanje v tem trenutku sploh ne obstoji, ker je zdaj treba rešiti temeljno zadevo, t. j. vprašanje plačilne zmožnosti Nemčije. Nadalje zahteva Francija, da se ukrene vse potrebno, da se zopet spravijo domov nemški kapitali, ki so jih Nemci spravili v inozemstvu.

Francoska vlada je torej jasno zavzela svoje stališče, ki je v resnici spravljivo. Zanimivo je, da vladno poročilo izrečno omenja washingtonske razgovore. To potrjuje domnevo, da obstoji med Francijo in Ameriko sporazum glede načrta za obnovo Evrope.

Poljska in Sredozemlje Važna izjava dr. Marinkoviča

Dunaj, 11. decembra. tg. Varšavski dopisnik lista »Neue Freie Presse« poroča o razgovoru, katerega je imel z jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Marinkovičem, v času njegovega bivanja v Varšavi. Dr. Marinković je izjavil: »Kot agrarni državi imata Poljska in Jugoslavija naravno stremeljenje, da sodelujeta pri organizaciji skupnega bloka agrarnih držav, ki se je sprožila v Varšavi pred 2 letoma. Predvsem utrjuje razume med obema tema državama skupna volja za pomirjenje in konsolidacijo Evrope. V obojestranskem interesu je ureditev trgovinskih odnosov.«

V to svrhu je najprej potrebno, da se čimprej uredi vprašanje tranzita, posebno z ozirom na ekspanzijo poljske trgovine v Sredozemskem morju. O tem vprašanju se je v Varšavi govorilo v prvi vrsti. Končno se je sklenil dogovor, ki urejuje medsebojne družabne literarne in umetniške odnose, kar bo posebno dovedlo do živahnih izmenjav literarnih in umetniških del in vseučiliških učnih moči. Dr. Marinković se je izjavil tudi zelo optimistično o pogajanjih, ki se vodijo med Avstrijo in Jugoslavijo, o deviznem kliringu, ker jugoslovanska vlada želi urediti trgovinski promet v Avstrijo.

Španija se bo umirila

Madrid, 11. dec. Izvolitev Alcala Zamore za predsednika republike bo gotovo mnogo pripomogla k pomirjenju duhov v državi. Alcala Zamora ni kot ministrski predsednik mogel uveljaviti svojega katoliškega prepričanja in tudi ne preprečiti strahovitih pogromov proti katoliškim samostanom in cerkvam, vendar so njegovo imenovanje pozdravili vsi katoličani, ker je bolje, da stoji na čelu španske republike katoličan, kakor pa kak franson.

Verjetno je, da bo v kratkem nastopila vladna kriza, ker postajajo nasprotja med vladnimi člani čedalje ostrejša in je tudi na dnevnem redu vprašanje razpusta ustavodajne skupščine, ki je z glasovanjem ustave dovršila svoje delo. Proti razpustu zbornice so predvsem socialisti, in njihov predstavnik Largo Caballero je celo zagrozil, da bi pomenil razpust zbornice neposreden napad proti socialistični stranki in da bi izrazil socialistično revolucijo v državi. Socialisti bi pač radi izrabili sedanjo številčno moč v zbornici in hočejo republikancu Lerrouxu preprečiti, da bi postavil na noge enotno republikansko stranko, ki bi bila

socialistom nevarna. Verjetno je, da ne bo zbornica razpuščena, ker se stranke še niso dovolj organizirale, da bi mogle v odprti volilni boj; nobena stranka se tudi ne čuti tako močno, da bi lahko prevzela vladno odgovornost sama.

Ustoličenje novega predsednika se bo vršilo danes ob 15. Alcala Zamora se v slovesnem sprejemu popelje v poslansko zbornico, kjer bo podal slovesno »objubo«, da bo spoštoval ustavo. Pri-sega namreč ustava ne predpisuje. Iz zbornice se predsednik popelje v spremstvu poslancev, civilne garde in vojaštva v palačo »Orient«, v kateri so stanovali španski kralji od 18. stoletja do 14. aprila 1931.

Madrid, 11. dec. AA. Ves tisk je z velikim zadovoljenjem sprejel izvolitev Alcala Zamore za predsednika španske republike. Vsi listi, od katoliškega »El Debate« pa do liberalnega »Liberal« čestitajo državi, da je dobila za vrhovnega poglavarja Zamoro, čigar ime jamči katolikom svobodo pri izvrševanju njihovih verskih in cerkvenih dolžnosti, republikancem pa je novi predsednik personifikacija njihovih načel.

Giurianti žrtvovan?

Rim, 11. nov. Glede vzrokov, ki so dovedli glavnega fašističnega tajnika Giurianta do odstopa, krožijo še vedno najrazličnejši glasovi. Kakor znano, je na Giuriantovo mesto stopil A. Starace, ki je znan kot vodja fašističnih kazenskih ekspedicij v južnem Tirolu. Nikakor ni verjetno, da bi ta sprememba odločilno vplivala na kurz fašistične politike niti doma niti izven države. Glavni fašistični tajnik zavzema v hierarhiji stranke sicer važno mesto, toda podrejen je še vedno Mussoliniju, okoli katerega se vrte vse politično življenje. Verjetno je, da je bila ta sprememba nova fašistična »rotacija«; Mussolini je kolo zavrtel z namenom, da pride na krmilo stranke nova sila in da ne bi stranka preveč okostenela. — Na drugi strani pa se še vedno širijo verzije, da je Giuriantov odstop v zvezi z najnovejšim sporazumom med Vatikanom in Italijo glede Katoliške akcije. Giuriant

ati je bil baje nasproten vsakemu kompromisu z Vatikanom, on je bil tudi duševni vodja fašistov, ki so navallili na ustanove Katoliške akcije, on je tudi imel v Milanu za časa konflikta z Vatikanom alno ostre naslope proti cerkvi. Ze v času, ko so bila v teku pogajanja za zadnji sporazum med Vatikanom in Italijo, se je raznesel glas, da boata oba pogodbenika žrtvovala nekatere svoje reprezentativne osebnosti; med temi se je že takrat imenoval Giuriant. Sprito se zamenjave ni verjetno, da bi v politiki napram slovanskim narodnim manjšinam v Julijski Krajini nastopila kakšna izprememba, ker sta Giuriant, kakor tudi Starace znana kot odločna nasprotnika narodnih manjšin.

Nova proga v Bolgariji

Otvorjen je del nove proge takozvane Podbalkanske železniške proge: Sofija-Saranci-Makovec, dolga 47 km z 12 postajami in postajališči, ki bo vezala Sofijo čez Kazanlik s Burgasom in katere vzhodni del Kazanlik-Burgas je že v obratu. V delu je še 177 km proge, je 33 km še ni začeti.

Pregled 1000 dinarskih bankovcev

»Službene novine« objavljajo danes naredbo Narodne banke, glasom katere bo 21. decembra začela pregledovati vse novčnice po 1000 dinarjev ter jih pričela nadomestovati z novimi, ki bodo starim podobne razen posebnega znaka, ki bo vnesen v nove bankovce. Pregledovanje tisočdinarskih bankovcev je ukazal finančni minister z naredbo z dne 4. decembra in predvsem zato, da se zaščiti ljudstvo pred ponarejenimi tisočdinarskimi bankovci. Narodna banka izjavlja, da bo bankovce pregledovala in zamenjavala do vsehvi zadnjega dne v februarju 1932 I. Novčnice po 1000 Din, ki so bile izročene prometu dne 30. novembra 1920 in ki ne bodo predložene Narodni banki v pregled in zamenjavo, bodo 1. marca 1932 prenehale biti zakonito plačilno sredstvo v zasebnem denarnem prometu. Narodna banka sama pa jih bo še nadalje sprejemala v plačilo.

Napredovanja pri železnici

Belgrad, 11. decembra. 1. Današnje »Službene novine« prinašajo napredovanja v železniški službi: Pri glavnem ravnatelstvu drž. železnice so napredovali v IV. položajno skupino, 2. razred višja svetnika Krečler Stanko in Voćina Leon, v VII. polož. skup. kontrolorji: Rešeta Danijel, Trstenjak Ivan, Grum Alojzij, Pucelj Stanislav, Petek Albin in Zivko Avgustin. Pri računovodstvu ravnateljstva drž. železnice v Zagrebu v VI. polož. skupino kontrolor Breželj Albin, pri računovodstvu ravnateljstva drž. železnice v Ljubljani v IV. polož. skupino 1. razred višji svetnik Zupanič Karol, v V. polož. skupino pa kontrolorji: Mehle Avgust, Hrasnik Anton, Müller Anton, Mikel Ivan, Bernik Leopold, Kurent Marič, Brajnić Ciril, Jelenič Zvonimir in Majer Alojzij. Pri računovodstvu ravnateljstva drž. žel. v Subotici je napredoval v VI. polož. skup. višji kontrolor Talat Jože. Pri glavni direkciji drž. žel. je napredoval v V. skupino ing. Feras Ernest. V isto skupino je napredoval Reich Fridrik. V IV. polož. skup. so napredovali višji kontrolorji: Reigl Ernest, Bajec Franc, Tijan Jože, Lukan Alojzij, Savojic Branko in Sagan Franc. Pri računovodstvu ravnateljstva drž. žel. v Belgradu je napredoval v VI. polož. skup. višji kontrolor Šircelj Franc. Pri računovodstvu ravnateljstva drž. žel. v Ljubljani je napredoval v V. polož. skupino inspektor Kukulovec Martin. V VI. polož. skupino so napredovali višji kontrolorji: Zupanič Josip, Mole Alojzij in Marcelj Ivan.

Spremembe pri pošti

V pošto službo so bili sprejeti: pri poštni direkciji v Belgradu Gulan Džaga, v IV. skup. pri poštni direkciji v Ljubljani je postavljen Vračič Ivan v 9. skupini, dosedaj pri 3. terenski skupini v Ljubljani. Na pošto v Belenčih je postavljen Kremer Valerij v 3. položajni skupini. Na pošto v Split je postavljen Mendes Luka v 8. položajni skupini iz Zemunika, pri pošti v Smargradu ob Paki pa je nastavljen Kunc Marija, dosedaj pri pošti Ljubljana I. v 8. položajni skupini. Iz poštne službe je odpuščen Bolha Anton, pomožni oficijal pri ravnateljstvu drž. žel. v Ljubljani.

Dunajska vremenska napoved: Večinoma jasno in hladno.

Amerika se odvrača od Evrope

Hoover za revizijo vojnih dolgov

Washington, 11. dec. AA. Na večerajšnji popoldanski seji ameriškega kongresa je bila predložena druga poslanica predsednika ameriških Združenih držav Hooverja, ki med drugim zahteva od kongresa, da hitro ratificira predlog o moratoriju za mednarodne dolge. Poslanica nadalje naglašuje, da bi bilo treba državam-dolžnicam dati na razpolago dovolj časa, da se njihovo stanje popravi. Hoover zlasti priporoča Američanom, naj bodo dobri in uidevni upniki. Predsednik je sicer proti temu, da bi se četli mednarodni dolgov, ker bi po njegovem mnenju omajalo mednarodno zaupanje, priporočamo pa Ameriki, naj ne pritiska na dolžnike, da bi morali vračati dolge preko svoje plačilne zmoglosti.

Vprašanje mednarodnih dolgov, pravi Hoover, v bodoče ne bo več vezano za vprašanje reparacijskih dolgov, ker tvorijo ti dolgov čisto evropski problem. Ker se bližajo novemu letu, nadaljuje Hoover, postaja jasno, da vladam držav, ki so naše dolžnice, ne bo mogoče poravnati dolžnih anuitet, ker čakajo, da se pri njih zboljša gospodarsko življenje. V posebnih primerih pa bi bilo morda potrebno poiskati kakšno drugo ureditev, vsaj začasno. V zvezi s tem predlaga predsednik ameriških Združenih držav, naj bi se iznova ustanovila komisija za mednarodne dolge. Njena naloga bi bila, proučiti vsa vprašanja, ki semkaj spajo.

da jo, nato pa predložiti kongresu poročila.

Poslanica govori nato o razorožitvi. Ne smemo jemati poguma nikomur in ničemu, kar bi utegnilo okrepiti idejo o omejitvi oboroževanja. Zakaj ta ideja je zdrava in dobra.

Hoover nato predlaga, da naj bi Amerika pristopila k mednarodnemu razodišču v Haagu. Glede dogodkov v Mandžuriji pravi Hoover, da so povzročili Ameriki mnogo skrbi in zato je ameriška vlada skupno z Zvezo Narodov vse storila, da se zagotovi spoštovanje odredb Kelloggovega pakta.

Naposled Hoover v svoji poslanici ponovno naglašuje svoj sklep, da se po letu 1932 umaknejo ameriške fete iz Nikaragve. Istotako ponavlja svojo željo izraženo željo po podpori take vlade v republiki Haiti, ki bi uživala popularnost prebivalstva in bi pristala na politiko nadaljnje finančne kontrole ameriških Združenih držav v republiki Haiti.

Washington, 11. dec. AA. Kongres je sklenil, da bo poslušal, kako bo potekal razorožitvena konferenca, in bo šele nato razpravljal o Hooverjevem načrtu glede revizije vojnih dolgov.

Kongres odlanja Hooverjeve predloge

New York, 11. dec. tg. Po končani debati o spomeniki, ki jo je predložil Hoover kongresu, je videti, da se bo Amerika zopet odvrnila od Evrope.

in da Američani niso pripravljeni, ganiti niti prsta za revizijo dolgov, razen morda za Anglijo, ki je svojočasno dobila najneugodnejše pogoje za fundiranje svojih dolgov.

Senator Borah se je že prav ostro izjavil proti novi prilagoditvi dolgov v zvezi plačilne nezmoglosti, ker tudi Evropa dosedanjega moratorijskega leta ni porabila za to, da bi s svoje strani odredila prilagoditve, katere se morejo najprej izvršiti za vsako gospodarsko okrepitev. Dalje se je izjavil Borah proti preiskovalni komisiji, ker ni nobenih znakov za razorožitve evropskih držav, niti ni nobenih znakov, da je pripravljena, postaviti reparacije na pametno podlago. Pri sedanjih evropski politiki bi revizija dolgov pomenila prav toliko, kakor črtanje dolgov. Opozicija proti reviziji je v obeh ameriških taborih, demokratskem in republikanskem, iz česar je sklepiti, da je to tudi volja ameriških množic. Celo najostreji prijatelji Hooverja le slabo podpirajo predsednikove predloge, češ da bodo demokrati sploh še molčali do prihodnjega torka, ko bo seja njihove frakcije. Ker se bo po tehnično parlamentarni razdelitvi dela začela moratorijska debata najprej šele 18. decembra, bodo torej obveznosti, ki se imajo poravnati 15. decembra, zapadle. New York Times izjavlja, da je za imenovanje komisije za dolge še čas, nujna pa je samo ratifikacija moratorija. V ponedeljek se bo v senatu začela preiskava o inozemskih posojilih s tem, da bodo zaslišani bančniki Wiggins, Morgan, Lamont in Kahn.

Konstituiranje klubovih sekcij

Verifikacijski odbor končal svoje delo

Belgrad, 11. dec. 1. Kakor smo že včeraj poročali, so bile sestavljene razne sekcije poslanskega kluba, danes dopoldne pa so ti pododbori že začeli delovati ter izvoliti posebne odbore.

Tako se je sestala finančna sekcija, kateri je prisostvoval podpredsednik kluba, minister u. r. dr. Juraj Demetrijevič. Na predlog poslanca Kujundžića je bil izbran sledeči odbor: za predsednika dr. Svetislav Popović, za podpredsednika dr. Niko Subotić, za glavnega poročevalca Oton Gavrilović, za tajnika Miloje Sokić.

Gospodarski odbor je izvolil svoj ožji odbor takole: za predsednika dr. Velizarja Jankovića, za podpredsednika dr. Gjuro Surmina, Milutina Stanojevića in Antona Cerarija. Za tajnika sta bila nadalje izvoljena Ivan Lukić in Nedeljko Prelija. Glavnega poročevalca pa sekcija sedaj še ni postavila.

Prosvetna sekcija se je konstituirala na sledeči način: predsednik dr. Oto Gavrandžić, podpredsednik dr. Milan Djuković, tajnik Milan Jevtić. Glavni poročevalec se bo imenoval šele tekom meseca januarja, ako bo potrebno.

Socijalna sekcija se je zedinila na sledeče odbornike: predsednik Miloslav Stojadinović, podpredsednik dr. Vjekoslav Malić, tajnik prof. Alojz Pavlič. Pa tudi socijalna sekcija ni imenovala svojega poročevalca in bo to storila pozneje, če bo smatrala za potrebno. S konstituiranjem poslanskega kluba in klubovih pododborov je zaenkrat delo poslancev končano.

Verifikacijski odbor je danes nadaljeval pregledovanje pritožb proti poslanskim mandatom po banovinah, ki se niso prišle na vrsto. Oporil je

samo mandat Dimitrija Popovića za okraj klasaistički in sicer iz tega razloga, ker je baže Popović za časa kandidature še aktivno izvrševal državno službo. Verifikacijski odbor se je zaradi tega obrnil na prosvetno ministrstvo, ker je kandidat učitelj in spada torej pod resor tega ministrstva. Predsednik Simonović je vprašal prosvetno ministrstvo, če je bil Popović zares aktivni učitelj, ali če je bil morebiti že upokojen in je v tem slučaju že užival pokojnino ob času volitev. Kakor hitro bo prosvetni minister odgovoril na to vprašanje, bo verifikacijski odbor o tem sklepil in prinesel svojo definitivno odločitev. Verifikacijski odbor je nadalje odločil, da se morajo vršiti naknadne volitve v kraju Skare II, v volilnem okraju Otočac. Naknadne volitve se bodo po nalogu verifikacijskega odbora vršile 27. decembra in šele potem bo padla odločitev o veljavnosti mandata kandidata Djordja Brankovića, ki je v tem kraju kandidiral. V glavnem se torej lahko trdi, da je verifikacijski odbor dovršil svoje delo. V prihodnjih dneh bo sestavil svoje poročilo za narodno skupščino.

Belgrad, 11. dec. Danes je gospodarski osek poslanskega kluba zasedal dopoldne in popoldne. Na teh sejah se je razpravljalo o vseh aktualnih gospodarskih problemih in o tem, katere bi bile najpovoljnejše odredbe za rešitev gospodarske krize, da se to vprašanje skupno z vlado kar najugodnejše reši.

Belgrad, 11. dec. Socialni osek političnega kluba je določil svojo prvo sejo na jutri 12. decembra ob 12.00. Prosvetni osek je napovedal svojo prvo sejo za jutri 12. decembra ob 16.00.

Romunski proračun sprejet

Nepričakovan manever vlade

Belgrad, 11. dec. 1. Iz Bukarešte poročajo, da je romunski parlament nenadoma sprejel proračun za prihodnje proračunsko leto. To je prišlo tako nepričakovano, da niti časopisi niso bili na to pripravljeni in so morali pozno v noč delati v uradih ministrstev, da zberejo vse proračunske podatke. Prijavljenih je bilo že namreč toliko govornikov, da bi trajalo najmanj štiri dni, preden bi bila lista izbrana. Naenkrat pa je skupina poslancev prišla s predlogom, naj se debata preneha in preide na glasovanje. Finančni minister in glavni proračunski poročevalec sta se oba odrekla svojem govoru, tako da je zbornica nemudoma prišla na glasovanje in sprejela proračun s 114 proti 11 glasovom. Ostali poslanci, ki se niso nadejali tega političnega manevra, sploh niso bili v skupščini in je bilo nemogoče, da bi se jih moglo poiskati in spraviti v dvorano pravočasno. Akoravno vlada zaradi tega veliko ogroženje v političnih krogih, še mora vendarle opomniti, da je na dan srca vsake stranke veliko zadovoljstvo, da je bil ta nepričakovani manever potreben proračun sprejet in da se bo začel tudi neusmiljeno izvajati. Kajti tako računajo v opoziciji: Neprijetne stvari naj izvede prof. Jorga, potem pa je popolnoma jasno, da ga bodo odstranili kot nepopularnega in za politiko nezmogljivega profesorja. Tako misli v glavnem opozicija.

ljeni, a neobhodno potrebni proračun sprejet in da se bo začel tudi neusmiljeno izvajati. Kajti tako računajo v opoziciji: Neprijetne stvari naj izvede prof. Jorga, potem pa je popolnoma jasno, da ga bodo odstranili kot nepopularnega in za politiko nezmogljivega profesorja. Tako misli v glavnem opozicija.

Morganatičen zakon princa Nikolaja

Bukarešta, 11. dec. tg. Ker princ Nikolaj neomajno vztraja pri svoji morganatični poroki in je pripravljen, odreči se vsem svojim pravicam kot član kraljevske hiše, bo jutri posebna seja ministrskega sveta, na kateri bodo to odločitev princa Nikolaja vzeli v vednost. Princ bo odločil veljal samo kot privatna oseba in bo lahko še enkrat sklenil zakon z gospo Dumiprescu, ker je sodišče prvo poroko razveljavilo, katere se je izvršila, ko je bil princ še član kraljevske hiše.

Cunard ustavila gradnjo 73.000 tonskega parnika

Posledica splošne krize

London, 11. decembra. AA. Ravnateljstvo paroplovne družbe Cunard je sklenilo ustaviti gradnjo novega gigantskega prekoceanskega parnika, ki ga gradijo v Clydebanku.

Ta sklep je izzval v vsej Angliji veliko nezadovoljstvo. Parnik šteje 73.000 ton in bi ga imeli spustiti v morje prihodnjega maja. Družba je upala, da si bo s to ladjo zopet priborila modri prekoceanski trak, ki ga je ohranila s parom Mauretania 20 let.

Pri gradnji tega velikanskega parnika je bilo zaposlenih 3.000 delavcev, razen onih, ki so delali pri industrijah za opremo tega velika.

Družba je sicer poslala svojim delničarjem poročilo, kjer pravi, da je mednarodna kriza popolnoma spremenila temelje, na katerih je stonela njena gradbena politika.

Na snočnji seji splošne zbornice so živahno razpravljali o tej zadevi. Poslanci iz Clyda so pri debati o nezaupnici vprašali vlado, kaj je s to zadevo.

Minister je izjavil, da družba prvič po tolikih letih ni mogla amortizirati starih ladij. Doslej je del svojih dohodkov porabila deloma za amortizacijo, deloma pa za nove investicije. Družba ni zaprosila za vladno intervencijo.

Runciman je dalje izjavil, da obžaluje ustavitev gradnje tega parnika in da vlada ne bo finančno intervenirala.

Ne preostaja drugega, kakor upanje, da se bo gradnja parnika v kratkem nadaljevala. Družba bo iz lastnih sredstev izplačala vse menice, ki so bile izdane na parnik.

Slab prekoceanski promet

Hamburg, 11. dec. AA. Tonaža v tujakajski luki imobiliziranih ladij je padla na 276.000 ton ter se je tako znižala od začetka septembra t. l. za 120.000 ton. Dve tretjini tega znižanja gre samo na račun zvišane prometa, ena tretjina pa na račun prodaje ladij.

Večina v hamburški luki na brezdolje obsojenih ladij pripada prekoceanskim plovbam.

Kovao, 11. dec. tg. Litovski državni predsednik Smetana je bil danes zopet za nadaljnjih 7 let izvoljen za predsednika.

Nov lovski zakon

Belgrad, 11. dec. AA. Nj. Velikanstvo kralj je podpisal in proglasil zakon o lovu.

Divjačina, ki spada pod zakon, se deli v tri vrste: 1. v divjačino, ki je zaslišena z določbami o prepovedanem lovu, 2. v nezaslišeno divjačino in 3. v zverjad.

Splošna določila zakona opredeljujejo lastna lovišča in občinske love ter urejajo način oddajanja lova v zakup. Lastna lovišča so ona, ki so večja od 200 ha, ostala zemljišča pa se združijo v občinska lovišča. Zakon določa, da se daje v zakup lovišča javnopravnih korporacij. V primeru ponovnega pismenega opomina splošne upravne oblasti prve stopnje pa se lahko daje v zakup lovišča zasebnopravnih korporacij.

Za država in občinska lovišča bo izdal minister za gozdove in rudnike poseben pravilnik. Splošna upravna oblast prve stopnje je dolžna sestaviti kataster lovišč, da se tako dobi pregled vseh lovišč.

Drugo poglavje navaja določbe o prepovedanem lovu, ki se znatno razlikujejo od dosedanjih ter bolj vpoštevajo naše posebne lovske razmere. Za visoko divjad je predpisano streljanje s kroglo. Ban lahko po zaslišanju pristojne lovske zveze skrajša varstveno dobo (prepovedan lov) ali pa jo podaljša.

Da se ne kršijo gospodarski interesi, predpisuje zakon nekatere odredbe, ki onemogočajo pretirano gojenje divjačine v škodo kmetijstva in gozdov.

Dokaj strogi so predpisi o nadzorstvu nad prometom z divjačino. Prav tako so strogi predpisi o izdajanju lovskih kart. Posebne odredbe govore o pastirskih psih. V krajih, kjer so bile take odredbe že v veljavi, ostanejo še nadalje, v novih krajih pa se uvedejo nove odredbe z banovinsko odredbo. Tudi podrobnejše odredbe o povračilu škode se izdajo z banovinsko odredbo.

Peto poglavje navaja določbe o ustanovitvi lovske zveze in lovskih društev. Z zakonom se ustanove banovinski lovski fond, za katere so predvideni znatni dohodki, ki se smejo rabiti v namene lovstva, za lovsko literaturo, za znanstvena dela in za podporo zvez.

Kazni se dele v denarne in zaporne kazni. Izreče jih splošna upravna oblast prve stopnje. Razen kazni mora krivce plačati tudi odškodnino po ceniku, ki se izda z banovinsko uredbo. Zelo ostre kazni so določene za divji lov.

Prehod iz regularnega sistema v zakup se izvrši z banovinsko uredbo na podlagi čl. 90 ustave in je tako prepusteno avtonomni odločitvi prebivalstva, kdaj hoče preiti v sistem lovskega prava. Po prehodnih določilih se na lovskih kartah predvideva tudi dovoljenje za lov na posamezne greze in banovine. Denar, ki se v ta namen pobere, gre v lovski fond.

Število lovskih društev v posameznih krajih se uredi z banovinsko uredbo. Dosedanje lovske zveze ostanejo v veljavi, dokler se ne ustanove banovinske zveze, ki morajo predložiti svoja prava v odobritev najdelj v treh letih.

Med prehodnimi določili je važna odredba, da se s tem zakonom ne izpremenijo roki obstoječih pogojev, ki jih je odobrila splošna upravna oblast. Lastna lovišča, ki merijo manj kot 200 ha, se priključijo občinskim loviščem.

Prav tako je važna odredba, ki določa, da stopi zakon v posameznih banovinah v veljavo hkrati z banovinsko odredbo, ki se mora izdati najdelj 6 mesecev po razglasitvi zakona.

Pobiranje prometnega davka od tiskarn

Belgrad, 11. decembra. AA. Davčni oddelek finančnega ministrstva je poslal ministrstvu, finančnim ravnateljstvom in finančnim inspektoratom okrožnico o pobiranju prometnega davka od tiskarn. Oddelek ugotavlja na podlagi že izdanih zakonov, da so tiskarska dela oproščena od nadaljnjega prometnega davka, ker je ta davek že predpisan s prometnim davkom na papir in na karton. O tem so bile obveščene vse davčne uprave.

Carinska vojna med Francijo in Anglijo

Pariz, 11. dec. tg. Včeraj je angleška vlada poslala francoski vladi noto, v kateri zahteva, da Francija takoj ukine 15% francosko, valutno dolo, sicer bo Anglija odredila primerne represalije proti francoskemu uvozu. Francosko-angleški carinski konflikt dobiva vedno bolj značaj carinske vojne.

Kako se Gandhi vrača

Spal bo v medkrovju pod šotorom

Trst, 11. dec. 2. Jutri pride Gandhi v Benetke. S svojim spremstvom bo odpotoval na ladji »Pilzner« v Bombay. Pri ravnateljstvu tržaškega Lloydja so naročene karte za Gandhija in njegovo spremstvo, vendar pa še ni znano, če bo Gandhi s svojim spremstvom odpotoval iz Benetk ali iz Brindizija. Značilno je, da Gandhi in njegovi štirje spremljevalci niso vzeli kabine na ladji, niti niso vzeli postelj v tretjem razredu. Za časa potovanja se bodo zadrževali na palubi. Nekateri mislijo, da bo Gandhi za sebe in svoje štiri spremljevalce razpel na palubi šotor, hrane pa na ladji sploh ne bodo uživali, ker so si jo preskrbeli že prej. Tudi kozjega mleka je Gandhi vzel dovoljno zalogo za 14-dnevno potovanje. Za služabništvo so rezervirane štiri postelje v kabini II. razreda. V Bombay bo prisel čez kakih 14 dni.

Izguba na mezdah v USA

Delavci izgubili 9-7 milijarde dolarjev

Gospodarski pregled Ameriške strokovne zveze za mesec november navaja naslednje podatke o izgubah na delavskih mezdah, ki jih je povzročila gospodarska kriza, in pa o posledicah teh izgub za celokupno gospodarsko življenje.

Celokupni prejemki mezdnih delavcev v USA so v tekočem letu (izračunano po vladnih podatkih za prvih devet mesecev) za 11 milijard nižji nego l. 1929. (Izgube onih, ki prejemajo stalno plačo, pri tem niso vpoštete). Celokupni mezdni prejemki tovarniških delavcev so za 37 odstotkov nižji nego l. 1929, prejemki železničarjev za 25 in prejemki celokupnega meznega delavstva za 32 odstotkov nižji. Stroški za življenjske potrebščine so se pa znižali samo za 12 odstotkov. Če vpoštevamo obremen razliko v vrednosti denarja, potem so izgubili delavci v primeri z 1929. letom 9,7 milijarde dolarjev.

Ta izguba na mezdah je glavni činitelj gospodarske krize. Noben drug činitelj ni imel niti približno tako velikih gospodarskih učinkov, kakor teh 11 milijard izgub na mezdah. Vsekakor so bili tudi številni bančni polomi udeleženi na paniki. Toda vse vloge, ki so bile prizadete pri bančnih polomih računskega leta, ki se je končalo 30. septembra 1930, ne znašajo niti ene sedminke izgub na mezdah. Pri vseh trgovskih polomih, ki so se dogodili v navedenem času, je bilo na kocki samo 750.000.000 dolarjev. Če bi izgubile Združene

države svojo celokupno zunanjo trgovino, bi znašala izguba komaj pol toliko kakor znašajo izgube na mezdah.

Zelo poučne so izgube male trgovine vsled padanja mezd: v tekočem letu je izgubila trgovina na drobno zaradi znižanja mezd najmanj 8 milijard dolarjev (po kurzu l. 1929). Ker je znašala celokupna vsota trgovine na drobno 1929. leta 50 milijard, je razvidno, da je nazadovanje mezd zmanjšalo promet v trgovini na drobno za 16 odstotkov. Če vpoštevamo, da je odvisna produkcija domalega vsakega blaga na koncu koncev od prodaje v trgovini na drobno, si moremo predstavljati, kako učinkuje ta izguba na tovarne, rudnike, železnice, kmetijstvo itd. Če bi bila izguba le še za četrtino večja, bi bila katastrofa neizogibna. Tisti, ki hočejo kupno moč delavstva z nadaljnjim znižanjem mezd še bolj osliniti, naj napravijo račun o tem dejstvu!

Temu pregledu moramo dodati, kar je poročal »New York Times«: Meseca oktobra t. l. je javilo 924 podjetij dividende, ki so znašale 224 milijonov 023.007 tisoč dolarjev (oktober 1930 je razdelilo 1159 podjetij 310.112.902 dolarja dividend). Prijavljene dividende veletrgovin izkazujejo nasproti letu 1930 celo višji dobiček: narasel je od 2,5 na 3,7 milijona dolarjev. Katastrofa je ostala tako enostranska: na škodo delavstva!